

NESTALI

Problem nestalih osoba predstavlja globalni izazov. Sukobi, kršenja ljudskih prava, organizovani kriminal, trgovina ljudima, politička nestabilnost, klimatske promjene, ilegalnih migracije i prisilno raseljavanje izbjeglica doprinose rastućem broju nestalih osoba širom svijeta. Ovi faktori, zauzvrat, vode ka prisilnom raseljavanju, što dodatno povećava ovaj globalni izazov.

Prema međunarodnom i domaćem pravu države imaju obavezu provesti efikasne istrage u slučajevima nestalih osoba, a naponi bi trebali biti poduzeti bez obzira na socijalni status nestale osobe, njenu nacionalnost, etničku pripadnost,

spol, vjersku, političku ili vojnu pripadnost. Države također moraju osigurati prava preživjelih na pravdu, istinu i odštetu

Čak i u složenim situacijama moguće je pronaći veliki broj nestalih osoba kada vlade sarađuju s porodicama nestalih i drugim zainteresovanim stranama kako bi proveli koordinisane strategije. Ovaj problem ne poznaje granice i stoga ima međunarodnu dimenziju. Međunarodna komisija za nestale osobe (ICMP) pomaže vladama i drugima da razviju i implementiraju efikasne programe za pronalaženje velikog broja nestalih osoba.

○ ICMP-U

ICMP je sporazumom utemeljena međuvladina organizacija sa sjedištem u Hagu u Nizozemskoj. Mandat joj je da osigura saradnju vlada i drugih organa vlasti u pronalaženju osoba nestalih uslijed sukoba, kršenja ljudskih prava, nesreća, organiziranog kriminala, ilegalnih migracija i drugih razloga te da im pruži pomoć u tim procesima. ICMP također podržava rad drugih organizacija u njihovim naporima, podstiče javno učešće u svojim aktivnostima i doprinosi razvoju prikladnih načina komemoracije i odavanja počasti nestalima.

ŠTA ICMP RADI

Kao jedina međuvladina organizacija koja se isključivo bavi pitanjem nestalih osoba, ICMP pomaže vladama da razviju institucionalne i zakonodavne kapacitete, promoviše vladavinu prava i ljudska prava, podstiče društvenu koheziju i direktno učešće civilnog društva, te razvija i pruža tehničku ekspertizu za pronalaženje nestalih osoba. ICMP pomaže u izgradnji i podršci procesa koji su održivi, nepristrasni, kredibilni i transparentni, te koji osiguravaju prava preživjelih porodica nestalih osoba.

ICMP održava šest horizontalnih programa:

- **Smjernice i politika** podržava i pruža sekretarijat za ugovorne ili statutarne organe i pomoćna tijela. Odgovorne su za napore u proširenju učešća država u ICMP-u i za jačanje saradnje s vladama. Također podržavaju efikasnu komunikaciju i planiranje, te osiguravaju da ICMP-ove politike, standardi i najbolja praksa budu implementirani u svim tematskim, regionalnim i državnim programima.
- **Institucionalni razvoj:** Države su odgovorne za pronalaženje nestalih osoba. Proces je složen i uključuje brojne sudionike, uključujući državne institucije, porodice nestalih, pravosudne institucije, organe za sprovođenje zakona, međunarodne organizacije i druge. ICMP pomaže u izgradnji institucionalnih kapaciteta da bi se pronašle porodice nestalih i osigurala njihova prava.
- **Inicijative civilnog društva:** Porodice nestalih imaju prava, uključujući pravo na adekvatnu istragu, pravo na nediskriminaciju, pravo pristupa pravdi, pravo na informacije i pravo na privatnost. ICMP ima programe koji

pomažu porodicama nestalih da se zalažu za svoja prava, uključujući sudjelovanje u stvaranju institucija i zakonodavstva, te u prikupljanju podataka.

- **Sistemi podataka i koordinacija podataka:** Podaci su ključni za pronalaženje nestalih osoba. ICMP-ov Integrirani sistem upravljanja podacima (iDMS) razvijan više od dva desetljeća omogućava sigurno i efikasno prikupljanje, pohranjivanje, analizu i dijeljenje podataka o nestalim osobama, uz očuvanje privatnosti žrtava i njihovih porodica. Slučajevi nestalih osoba mogu se prijaviti s bilo kojeg mjesta u svijetu putem Online centra za upite dostupnog na ICMP-ovoj web stranici i kao mobilnoj aplikaciji. ICMP također pomaže organizacijama civilnog društva da sigurno prikupljaju i čuvaju podatke i pomaže državama u izgradnji vlastitih kapaciteta, uključujući centralne evidencije.
- **Nauka i tehnologija:** ICMP koristi napredne tehnologije iz oblasti forenzičke genetike, forenzičke antropologije i arheologije da podrži države u lociranju i identifikaciji nestalih osoba te ponovnom ujedinjenju porodica. ICMP-ova laboratorija u Hagu je vodeći centar za identifikaciju ljudi pomoću DNK analize. Laboratorija ima stalni kapacitet da godišnje obradi hiljade slučajeva i služi kao resurs za države i organizacije širom svijeta.
- **Wim Kok Centar za izvrsnost i učenje:** Pruža resurse za učenje i razvoj vladama, pravosudnim institucijama, međunarodnim organizacijama, organizacijama civilnog društva, akademskim institucijama i naučnim agencijama.

ICMP je radio u više od **40 zemalja** širom svijeta. Trenutno održava **državne, regionalne i tematske programe** u Albaniji, Armeniji, Kolumbiji, Iraku, Meksiku, Siriji, Vijetnamu i na Zapadnom Balkanu. ICMP-ov **program za nestale migrante i izbjeglice** podržava razvoj održivog procesa za pronalazak i identifikaciju nestalih migranata i izbjeglica i ponovnog ujedinjenja razdvojenih porodica. ICMP također održava kapacitet za identifikaciju žrtava katastrofa, koji je bio korišten u brojnim slučajevima katastrofa širom svijeta. Također održava Program za podršku pravdi koji pomaže

pravosudnim institucijama da ojačaju svoje kapacitete za istragu slučajeva nestalih i prisilno nestalih osoba. Ova podrška uključuje sporazume o saradnji s međunarodnim tribunalima i sudovima te međunarodnim organima za sprovođenje zakona. ICMP-ov **Globalni forum za nestale osobe**, propisan ugovorom koji je uspostavio ICMP, olakšava razmjenu ideja i praktičnih prijedloga. Kroz političke forume, konferencije i publikacije, Globalni forum nastoji informirati i unaprijediti javni diskurs o pitanju nestalih osoba.

ISTORIJA

ICMP je osnovan 1996. godine na samitu G-7, kao pokušaj rješavanja problema nestalih u sukobima na području zapadnog Balkana. Predvodio je napore koji su omogućili identifikaciju više od 70% nestalih, uključujući i 7.000 od 8.000 nestalih u događajima u i oko Srebrenice 1995. godine. Od 2004. godine ICMP radi u cijelom svijetu. Nizozemska,

Ujedinjeno Kraljevstvo, Belgija, Švedska i Luksemburg potpisali su 2014. godine međunarodni sporazum kojim je ICMP dobio status međuvladine organizacije sa sjedištem u Hagu. Njegova zadaća je odgovoriti na globalni izazov rješavanja pitanja nestalih osoba. Sporazum – koji je otvoren za pristup svim državama – kasnije su potpisali Čile, Kipar, El Salvador i Srbija.

STATUTARNA TIJELA

- **Upravni odbor** nadzire rad ICMP-a i trenutno ga čine:
 - Ambassador Knut Vollebaek (Chair)
 - Ambassador (ret) Thomas J. Miller
 - Ambassador Rolf Ekéus
 - Rt. Hon. Alistair Burt
 - Judge Sanji Monageng
 - Ms. María Eugenia Brizuela de Ávila
 - Mr. Bert Koenders
 - Ambassador Dirk Brengelman
 - Dr. Barbara Haering
 - Ms. Thao Griffiths
- **Generalna direktorica ICMP-a** je Kathryn Bomberger.
- **Konferencija država članica** predstavlja države članice ICMP sporazuma i uključuje potpisnike i druge države koje učestvuju kao posmatrači.
- **Panel stručnjaka** sastoji se od istaknutih stručnjaka iz oblasti forenzičke nauke, medicine, informacionih tehnologija, društvenih i političkih nauka i drugih oblasti koji rade sa ICMP-om na unapređenju standarda i mjerila u globalnim naporima za pronalazak i identifikaciju nestalih osoba.
- **Finansijski komitet** predstavlja države potpisnice koje su finansijski podržale ICMP tokom određenog izveštajnog perioda. Ostale države koje pružaju podršku su pozvane da učestvuju u svojstvu posmatrača.

FINANSIRANJE

ICMP se finansira dobrovoljno i traži podršku od vlada, multilateralnih organizacija i fondacija. Korporativni izvori finansiranja (uključujući donacije u naturi i programe korporativne društvene odgovornosti) i privatne donacije. Od svog osnivanja 1996. do 2020. godine, više od 90% ICMP-ovog finansiranja obezbijedili su vladini izvori, pri čemu su Njemačka, Nizozemska, Norveška, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Sjedinjene Američke Države bili glavni donatori, zajedno sa Evropskom unijom. Pored ovih donatora, trenutni donatori uključuju Češku, Luksemburg i Švajcarsku. U avgustu 2021. godine, Odbor za razvojnu pomoć OECD-a jednoglasno je odobrio uključivanje ICMP-a na listu multilateralnih organizacija koje mogu primati sredstva u okviru programa službene razvojne pomoći.